

MODIGE STEMMER FOR MENNESKERETTIGHETER OG DEMOKRATI

Strategi for Raftostiftelsen 2022–2024

Raftostiftelsen skal i Thorolf Raftos ånd fremme menneskerettigheter og menneskeverd. Vi skal skape oppmerksomhet om situasjoner der menneskerettigheter og demokrati utfordres. Vi tror på mennesker og på at enkeltmenneskers engasjement kan utgjøre en forskjell. Vi skal støtte og forsterke de modige stemmene som forsvarer menneskerettighetene i dag, og vi skal motivere årvåkne medborgere til å stå opp for menneskerettigheter og demokrati i morgen.

Raftostiftelsen skal fremme menneskerettighetene som aktuelle og relevante. Gjennom Raftoprisen og oppfølgingen av prismottakerne skal vi anerkjenne, beskytte og støtte menneskerettighetsforsvarerne. Raftoprisen skal skape oppmerksomhet om og aktualisere menneskerettighetene. Vi skal utfordre myndigheter for å virkeliggjøre menneskerettighetene for alle. Vi skal ansvarliggjøre næringslivet for å fremme og respektere menneskerettighetene, særlig når de opererer i områder der risikoen for menneskerettskrenkelser er stor. Gjennom vår undervisning skal vi fremme oppslutning og engasjement om demokrati og menneskerettigheter.

Raftostiftelsen skal fremme kunnskap om menneskerettigheter og demokrati. I dette arbeidet anerkjenner vi dilemmaer og vet at de beste løsningene er basert på en kompleks virkelighetsforståelse. En slik forståelse må baseres på god dokumentasjon og flere perspektiver. Derfor er det også en viktig del av arbeidet vårt å skape arenaer for dialog og samarbeide med kompetansemiljøer.

Raftostiftelsen har en unik historie i arven fra Thorolf Rafto som sto opp for dissidenter og forfulgte i Øst-Europa. Han gjorde en generasjon økonomistudenter bevisst på næringslivets menneskerettighetsansvar. I dag har Raftostiftelsen en lokal forankring i menneskerettighetsbyen Bergen og en regional tilstedeværelse som freds- og menneskerettighetssenter på Vestlandet. Raftostiftelsen har en nasjonal og internasjonal pådriverrolle for menneskerettigheter og demokrati og et globalt nettverk av menneskerettighetsforsvarere. Dette er styrker vi vil bygge på og utvikle videre i de neste årene.

Menneskerettigheter under press

Raftostiftelsen går inn i en ny strategiperiode i en tid der autoritære regimer og ideologiske strømninger utfordrer menneskerettighetene, demokratiske institusjoner og uavhengige rettssystem. Vi ser en økning i restriktive lover som innskrenker forsamlingsfrihet, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og bevegelsesfrihet. Svertekampanjer, dødstrusler, vilkårlig fengsling, varetekt og drap brukes for å stilne menneskerettighetsforsvarere og innskrenke sivilsamfunnets rom. Kvinnelige menneskerettighetsforsvarere, aktivister som utfordrer næringslivet, og minoriteter er særlig utsatt. LHBTIQ-aktivister, urfolk, miljøaktivister og etniske og religiøse minoriteter krever anerkjennelse og rettigheter, samtidig som de blir forfulgt og forsøkt truet til stillhet.

Digitale trusler i form av overvåking, kontroll over nettet og desinformasjonskampanjer har gitt nye verktøy til autoritære krefter, også langt utenfor egne landegrenser. I enkelte etablerte demokratier ser vi at oppslutningen om demokratiske institusjoner og uavhengige medier svekkes. Hatefulle ideologier har fått større oppslutning i flere land.

Økende ulikhet og klimakrisen bidrar til nye, alvorlige menneskerettighetsutfordringer. Covid 19-pandemien har vist hvordan globale helseutfordringer kan legge press på demokratiske institusjoner og menneskerettigheter. Ulikhet, klimakrise, biologisk mangfoldskrise og langtidsvirkninger av pandemien kan føre til store endringer i fremtidens trusler mot menneskerettigheter og demokrati.

Styrke de modige stemmene

Tiden vi lever i, bringer med seg strømninger der menneskerettigheter og demokratiske institusjoner blir satt på prøve over store deler av verden. I denne dystre utviklingen ser vi også organisasjoner og mennesker som står opp for menneskerettigheter og demokrati. De står i frontlinjen i kampen for menneskerettigheter, og de bærer altfor ofte enorme personlige kostnader.

Arbeidet for menneskerettigheter og demokrati krever årvåke medborgere som ser dette som en kontinuerlig prosess, som tør å være maktkritiske, og som har en ryggmargsrefleks når det gjelder menneskets verdighet og frihet. Nye bevegelser vokser frem som utvider vår forståelse av menneskerettighetene. Når stater og internasjonale institusjoner svikter, går byer og lokalsamfunn foran. Digitalisering muliggjør samarbeid og mobilisering på tvers av landegrensene. Nye lover trekker næringslivet inn i arbeidet for å sikre og respektere menneskerettighetene.

Raftostiftelsens formålsparagraf:

Stiftelsens formål er i Thorolf Raftos ånd å arbeide for menneskets rettigheter, i første rekke åndsfrihet, politisk frihet og økonomisk frihet. Arbeidet skal drives på humanistisk grunnlag, uten geografiske avgrensinger for å fremme menneskeverd. Raftostiftelsen skal tildele Thorolf Raftos Minnepris (Raftoprisen). Arbeidet til Raftostiftelsen skal utføres gjennom oppfølging av Raftoprisene, undervisningsarbeid og annet formidling.

Strategiske hovedmål for 2022–2024:

- Raftostiftelsen skal løfte Raftoprisen videre som et redskap for å anerkjenne og synliggjøre menneskerettighetsforsvarere. Vi skal styrke vår støtte til prismottakerne og særlig utsatte menneskerettighetsforsvarere. Vi skal styrke vårt fokus på kvinnelige menneskerettighetsforsvarere og menneskerettighetsforsvarere som utfordrer næringslivet.
- Raftostiftelsen skal utfordre myndigheter og næringsliv på deres menneskerettighetsansvar. I arbeidet for å fremme menneskerettighetene skal vi være en pådriver for samarbeid med andre menneskerettighetsorganisasjoner og kompetansemiljøer lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
- Raftostiftelsen skal som et nasjonalt freds- og menneskerettighetssenter gi undervisning i demokrati og menneskerettigheter. Vi skal være en viktig og relevant ressurs for elever og lærere på ungdomsskoler og videregående skoler på hele Vestlandet. Vi skal fremme engasjement omkring dagens og fremtidens utfordringer. Vi skal være en pådriver for å styrke undervisning i demokratisk medborgerskap, bærekraft og menneskerettigheter i Norge.

Raftostiftelsens virksomhet er strukturert i kjernevirksomhet og støttefunksjoner.

Kjernevirksomheten er organisert rundt tre aktiviteter:

1. Tildeling av Raftoprisen
2. Støtte til menneskerettighetsforsvarere og arbeid for å ansvarliggjøre myndigheter og næringsliv
3. Undervisning i demokrati og menneskerettigheter

Støttefunksjonene er organisert i tre områder:

1. Organisasjon og frivillighet
2. Kommunikasjon
3. Finansiering og rammebetingelser

Prioriterte målgrupper for kommunikasjonsarbeidet:

RAFTOPRISEN: - Miljøer som er viktige for prismottaker - Internasjonale menneskerettighetsmiljø - Media - Norsk og internasjonal offentlighet	MENNESKERETTIGHETS-FORSVARERE/ANSVARLIG-GJØRE MYDIGHETER OG NÆRINGS LIV: - Menneskerettighetsmiljøet internasjonalt og i Norge - Myndigheter og næringsliv - Media	UNDERVISNING: - Elever, lærere og lærerstudenter på Vestlandet - Skole-Norge - Media - Forskere
--	---	--

Strategiske mål for kjernevirksomheten

Raftostiftelsen skal fremme menneskerettigheter og demokrati gjennom:

1) Tildeling av Raftoprisen

- Raftoprisen skal anerkjenne og gi synlighet til menneskerettighetsforsvarere under press.
- Raftoprisen skal skape oppmerksomhet om og aktualisere menneskerettighetene.
- Raftoprisen skal utfordre aktører med ansvar og makt til å ivareta menneskerettighetene.
- Raftoprisen skal bidra til bred oppmerksomhet om prismottakers arbeid blant aktører som er viktige for prismottaker, i internasjonale menneskerettighetsmiljøer og i norsk og internasjonal offentlighet.
- Raftoprisen skal bidra til internasjonalt engasjement for prismottakers arbeid. Lokalt skal den mobilisere menneskerettighetsbyen Bergen rundt prisarrangementene.
- Raftostiftelsen skal arbeide for et bredt tilfang av nominasjoner til Raftoprisen og sikre at Raftostiftelsen har en bredt sammensatt, engasjert og kompetent priskomiteé.

2) Støtte til menneskerettighetsforsvarere og arbeid for å ansvarliggjøre myndigheter og næringsliv

- Raftostiftelsen skal – dersom det er hensiktsmessig og ønsket av prismottaker – i en periode etter tildelingen følge opp Raftoprismottakerne ved å bistå dem i deres arbeid og bidra til oppmerksomhet om deres arbeid.
- På sikt skal Raftostiftelsen følge opp prismottakerne gjennom samarbeid, nødhjelp og utvikling av støttenettverk. Raftostiftelsen skal bidra til å skape møteplasser mellom Raftoprismottakerne og andre organisasjoner som kan bidra til å fremme deres arbeid, og beslutningstakere.
- Raftostiftelsen skal bistå i byggingen av nettverk av menneskerettighetsforsvarere som er særlig utsatt, herunder kvinnelige menneskerettighetsforsvarere.
- Raftostiftelsen skal bistå og samarbeide med menneskerettighetsforsvarere som utfordrer næringslivsaktører.
- Raftostiftelsen skal utfordre, dyktiggjøre og ansvarliggjøre myndigheter og næringsliv slik at de etterlever sitt menneskerettighetsansvar.

3) Undervisning i demokrati og menneskerettigheter

- Raftostiftelsen skal som freds- og menneskerettighetssenter på Vestlandet og i menneskerettighetsbyen Bergen tilby undervisning til alle ungdoms- og videregående skoler og lærerutdanningsinstitusjoner i regionen som ønsker det.
- Raftostiftelsen skal være en pådriver for å styrke undervisningen i demokratisk medborgerskap, bærekraft og menneskerettigheter i Norge.
- Raftostiftelsen skal skape rom for engasjement, meningsdanning og kritisk tenkning hos elevene, kombinert med troen på at det nytter å reise seg.
- Raftostiftelsens undervisning skal hente inspirasjon fra internasjonalt menneskerettighetsarbeid, Raftoprismottakernes arbeid og elevenes egne erfaringer og perspektiver på menneskerettighetsutfordringer i og utenfor Norge.
- Raftostiftelsen skal bygge bro mellom forskning og praksis i klasserommene, se med kritisk blick på egen undervisning og oppfordre studenter og forskere til å utforske undervisning i demokrati og menneskerettigheter.

Strategiske mål for støttefunksjonene

1) Organisasjon og frivillighet:

- Raftostiftelsen skal være en god og attraktiv arbeidsplass, med en resultatorientert og lærende organisasjon der initiativ, kvalitet og kreativitet blir verdsatt.
- Raftostiftelsen skal legge til rette for og utvikle frivillig engasjement, både gjennom egne frivillige grupper og i samarbeid med Raftostiftelsens Venner.
- Raftostiftelsen skal være en åpen og etterrettelig organisasjon med gode administrative rutiner og systemer. Raftostiftelsen skal ha ordnede forhold for ansatte og praktikanter.
- Raftostiftelsen skal som menneskerettighetsorganisasjon ha et bevisst forhold til vår egen kompetanse på mangfold, samt styrke vårt arbeid med ansvarlighet i egne verdikjeder.
- Samarbeidet med Raftofondet og Stiftelsens Egil Raftos Hus skal videreføres og utvikles.

2) Kommunikasjon:

- Raftostiftelsen skal innta en tydeligere posisjon i offentligheten i aktuelle menneskerettighetssaker både i Norge og internasjonalt.
- Raftostiftelsen skal øke kjennskapen til og engasjementet for vårt nettverk av menneskerettighetsforsvarere og deres saker.
- Raftostiftelsen skal synliggjøre sin rolle som freds- og menneskerettighetssenter.
- Raftostiftelsen skal utrede muligheten for å utvikle nye kanaler for formidling, analyse og historiefortelling om menneskerettigheter og demokrati.

3) Finansiering og rammebetingelser:

- Raftostiftelsen skal arbeide for å sikre en bred og forutsigbar finansiering, blant annet ved å styrke privat og institusjonell finansiering.
- Raftostiftelsen skal arbeide for å oppgradere og utvide Raftohuset som et kraftsentrum for menneskerettigheter.
- Raftostiftelsen skal ha formaliserte samarbeid med universitets- og høyskolesektoren og andre relevante kompetansemiljøer og ressursorganisasjoner.
- Raftostiftelsen skal styrke menneskerettighetsbyen Bergen som en plattform for vårt arbeid og våre samarbeid lokalt.
- Raftostiftelsen skal utvikle samarbeidet med de andre nasjonale freds- og menneskerettighetssentrene.
- Raftostiftelsen skal være en pådriver for å utvikle samarbeid mellom menneskerettighetsorganisasjoner og ressursmiljøer der det er relevant, for å fremme felles saker og mål lokalt, nasjonalt og internasjonalt.